

4 Archeologische verwachtingskaart

Op basis van bovenstaande inventarisatie (hoofdstuk 3) zijn binnen het plangebied Zuidelijke Binnenstad materiële overblijfselen te verwachten die samenhangen met de ontwikkeling van dit stedelijke gebied vanaf de 16de tot de 20ste eeuw, zoals funderingen van de 16de en 17de-eeuwse stadswal, een middeleeuws klooster en sporen van bewoning en ambacht vanaf de 17de eeuw. Dit leidt tot een verwachtingskaart met zones van archeologische materiële neerslag.

Archeologische verwachtingszones

Begrenzing plangebied

A: Stadswal 1585 en 1592 (3.3.1)

Archeologische verwachting: hoog

Het buitenstedelijke gebied dat met de stadsuitbreidingen van 1585 en 1592 (Eerste en Tweede Uitleg) aan de stad werd toegevoegd werd omzoomd door een stadswal en twee stadspoorten; de Heiligewegspoort en de Derde Regulierspoort. Sporen hiervan kunnen bestaan uit funderingen en ophogingspakketten.

B: Stadswal 1663 (3.3.1)

Archeologische verwachting: hoog

Het buitenstedelijke gebied dat met de Vierde Uitleg aan de stad werd toegevoegd werd omzoomd door een stadswal en twee stadspoorten; de Utrechtsepoort, de Weteringspoort en de Leidsepoort. Sporen hiervan kunnen bestaan uit funderingen en ophogingspakketten.

In het plangebied lagen zeven bolwerken met daarop molens:

1. bolwerk Westerblokhuis, molen 'De Groen'
2. bolwerk Ouderkerk, molen 'De Haan'
3. bolwerk Reguliers, molen 'De Hoop'
4. bolwerk Wetering, molen 'De Wetering'
5. bolwerk Amstelveen, molen 'De Spring / Spiering'
6. bolwerk Schinkel, molen 'Roomolen'
7. bolwerk Sloten, molen 'De Liefde'

C: Waterlopen, Boerenwetering (3.3.2)

Archeologische verwachting: hoog

De Boerenwetering is een waterloop die vanaf het eind van de 16de eeuw in een aantal fasen is gedempt. In het tracé hiervan zijn losse vondsten en afval te verwachten die in de voormalige bedding is weggezonden.

D: Grachten, militaire zones (3.3.2)

Archeologische verwachting: hoog voor het Singel, Leidsegracht en de Herengracht; laag voor Singelgracht

Deze grachten maakten in eerste instantie onderdeel uit van de verdedigingslinie van Amsterdam. De meeste grachten hebben in een latere periode de bestemming van woongracht gekregen. In het tracé van deze grachten zijn losse vondsten en afval te verwachten die in de (voormalige) bedding zijn weggezonden. De materiële neerslag

bestaat onder meer uit allerhande wapentuig en restanten van de fundering van de stadsmuur.

E: Grachten, infrastructuur en transport zones (3.3.2)

Archeologische verwachting: hoog voor de Prinsengracht en de Amstel ten noorden van de Blauwbrug, laag voor de zone ten zuiden van de Blauwbrug.

De Amstel maakte onderdeel uit van de aan- en afvoer route van de stad. Tevens zorgde de rivier en de grachten voor de waterhuishouding langs oevers. In de (voormalige) bedding van deze waterlopen zijn losse vondsten en afval te verwachten die zijn weggezonden. De materiële neerslag bestaat onder meer uit resten van kadewerken in de vorm van funderingspalen.

F: Grachten, productie zones (3.3.2)

Archeologische verwachting: hoog

Langs deze grachten waren voornamelijk ambachten en kleine industrieën gevestigd. De meeste grachten hebben in een latere periode de bestemming van woongracht gekregen. In het tracé van deze grachten zijn losse vondsten en afval te verwachten die in de (voormalige) bedding zijn weggezonden. De materiële neerslag bestaat onder meer uit productieafval, halffabricaten en misbranden. Binnen het plangebied zijn dit:

- 1 Lijnbaansgracht (lijnbanen)
- 2 Amstel tussen Halvemaansbrug en Blauwbrug

G: Grachten, woonzones (3.3.2)

Archeologische verwachting: laag

Deze grachten hadden primair de bestemming van een woongracht. In het tracé van deze grachten zijn losse vondsten en afval te verwachten die in de (voormalige) bedding zijn weggezonden. De materiële neerslag bestaat onder meer uit huishoudelijk afval. Binnen het plangebied is dit:

1. Keizersgracht

H: Bewoning (3.3.3)

Archeologische verwachting: hoog

Sporen van bebouwing op een ondergrond van aanplempingen en ophogingen uit de periode 1585-1663. De materiële neerslag van bestaat onder meer uit stadsafval in ophogingslagen, resten van bebouwing, waterkelders en huishoudelijke afval in beerputten.

I: Bewoning en ambacht (3.3.3)

Archeologische verwachting: hoog

Sporen van bebouwing op een ondergrond van aanplempingen en ophogingen uit de periode 1585-1663. De materiële neerslag van bestaat onder meer uit stadsafval in ophogingslagen, resten van bebouwing, waterkelders, beerputten met huishoudelijk afval, productieafval en werkplaatsen.

J: Markten (3.3.3)

Archeologische verwachting: laag

Betreft de locaties van een aantal markten in het plangebied waar mensen bij elkaar kwamen en goederen werden verhandeld. De materiële neerslag bestaat onder meer uit losse vondsten en afval.

K: Religie (3.3.4)

Archeologische verwachting: hoog.

In het plangebied lagen/liggen vijf religieuze instellingen:

1. Regulierenklooster
2. Amstelkerk
3. Mennonietenkerk/Singelkerk
4. Nieuwe Waalse kerk
5. Rooms-Katholieke kerk 't Vredesduifje

Hier kunnen sporen voorkomen die verband houden met de inrichting en fasering van de bovengenoemde kerken.

L: Zorginstellingen (3.3.5)

Archeologische verwachting: hoog

Sporen van bebouwing van zorginstellingen op een ondergrond van aanplempingen en ophogingen uit de periode 1585-1663. De materiële neerslag van bestaat onder meer uit stadsafval in ophogingslagen, resten van bebouwing, waterkelders en huishoudelijke afval in beerputten. Een groot deel van de bebouwing van de zorginstellingen bestaat thans nog. De verwachtingszone strekt zich uit over acht locaties:

1. Mennonieten Weeshuis
2. Mennonieten Oude Vrouwenhuis
3. Walen Weeshuis
4. Aalmoezeniers Weeshuis
5. Deutzenhofje
6. Grill's Hofje
7. Hodshon-Dedelhofje
8. Looiershofje

M: Prestedelijk landgebruik / ophogingen Vierde Uitleg

Archeologische verwachting: hoog

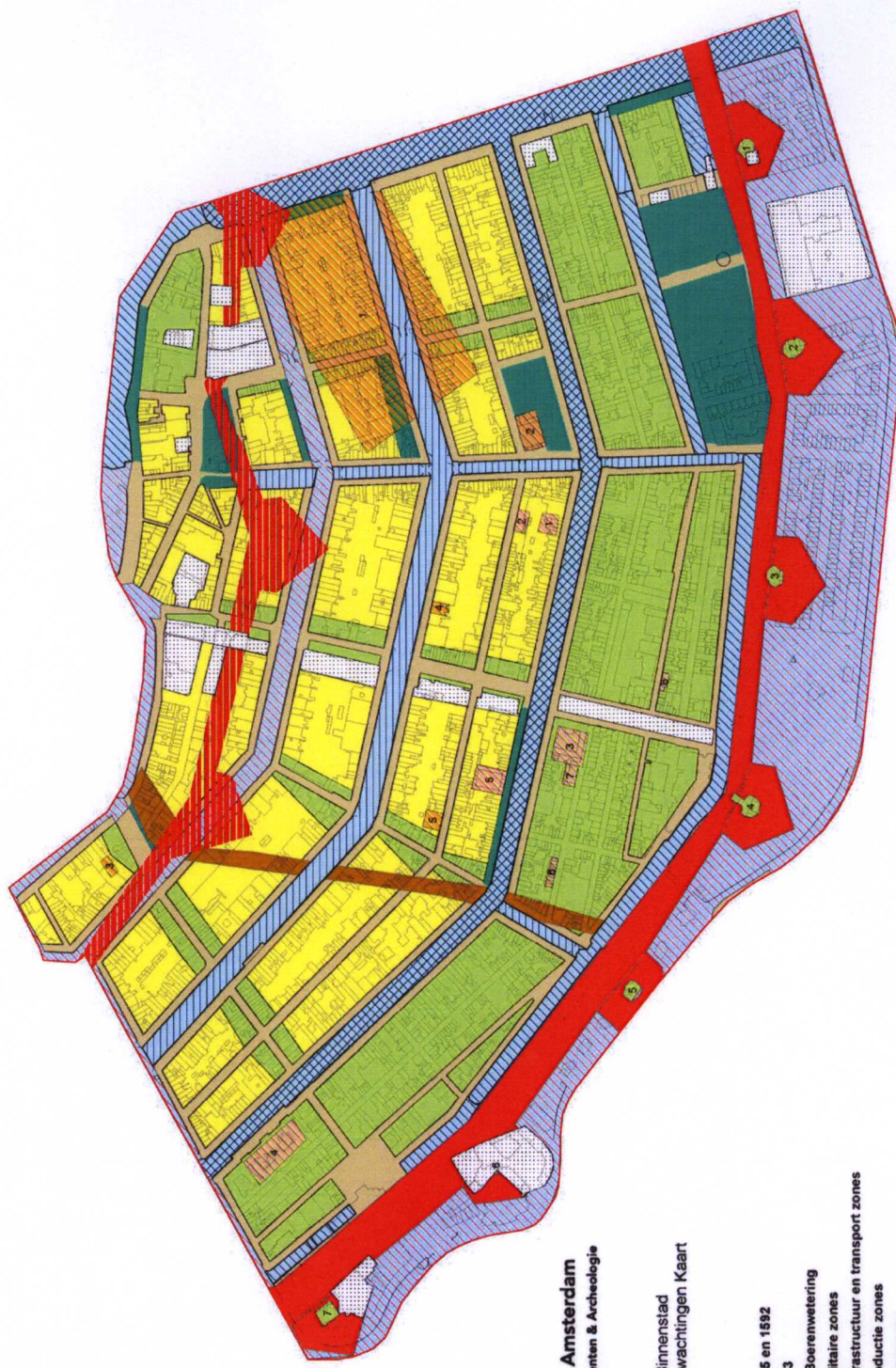
Prestedelijke verkaveling afgedekt door ophogingen ten behoeve van de van de Vierde Uitleg in de vorm van bebouwing / werkplaatsen en ophogingen met deposities van stadsafval bestaande uit aardewerk en andere gebruiksvoorwerpen.

N: Verstoring

Archeologische verwachting: geen

In deze delen van het plangebied is de bodem verstoord door de aanleg van de bebouwing en infrastructuur in de 20ste eeuw. Daarmee is dit deel van het plangebied vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Gemeente Amsterdam
Bureau Monumenten & Archeologie

Project: Zuidelijke Binnenstad
Archeologische Verwachtingen Kaart

Legenda

- Plangebied
- A: Stadswal 1585 en 1592
- B: Stadswal 1663
- C: Waterlopen, Boerenwetering
- D: Grachten, militaire zones
- E: Grachten, infrastructuur en transport zones
- F: Grachten, productie zones
- G: Grachten, woonzones
- H: Bewoning
- I: Bewoning en ambacht
- J: Markten
- K: Religie
- L: Zorginstellingen
- M: Prestedelijk landgebruik / ophogingen Vierde Uitleg
- N: Verstoring

5 Archeologische beleidskaart

De archeologische beleidsadvieskaart van het plangebied Zuidelijke Binnenstad is bedoeld als een schematisch ruimtelijk overzicht van de maatregelen die nodig zijn voor de zorg voor het archeologische erfgoed binnen bepaalde zones of locaties in het plangebied. De verwachtingen worden gekoppeld aan de huidige toestand van het terrein en mogelijk opgetreden bodemverstoringen. De clustering van de verwachtingszones resulteert in een beleidskaart met daarop zones met bijbehorende specifieke beleidsmaatregelen (appendix: beleidsvarianten).

Archeologische Beleidszones op basis van de archeologische verwachtingszones en verstoringen

- Begrenzing plangebied
- **Beleidscategorie 2 bij hoge verwachting (verwachtingszones A en B)**
Uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 50 m² en minder dan 0,50 m onder maaiveld.
- **Beleidscategorie 3 bij hoge verwachting (verwachtingszones H, I, K, L en M)**
Uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 100 m² en minder dan 0,50 m onder maaiveld.
- **Beleidscategorie 7 bij lage verwachting (verwachtingszone J)**
Uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 10.000 m² en minder dan 0,50 m onder maaiveld.
- **Beleidscategorie 9 bij waterbodem met een hoge archeologische verwachting (verwachtingszones C, D, E, F)**
Uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 500 m² en dieper dan de baggerdiepte.
- **Beleidscategorie 10 bij waterbodem met een lage archeologische verwachting (verwachtingszones D, E, G)**
Uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 2.500 m² en dieper dan de baggerdiepte.
- **Beleidscategorie 13 negatieve verwachting: (sub)recente verstoring (verwachtingszone N)**
Voor deze delen van het plangebied geldt een negatieve verwachting, vanwege de hoge mate van verstoring. Daarmee zijn deze delen van het plangebied vrijgesteld van verdere archeologische maatregelen.

Conclusie

Het voorliggende bureauonderzoek naar archeologische waarden is uitgevoerd in het kader van het bestemmingsplan Zuidelijke Binnenstad. De mogelijkheid dat in de grond aanwezige archeologische waarden worden verstoord is afhankelijk van de grootte en de diepte van het te verstoren oppervlak bij toekomstige bouwingrepen.

De beleidskaart maakt onderscheid tussen zones met een hoge archeologische verwachting, zones met een lage archeologische verwachting en een zone zonder verwachting.

Voor de eerste zone met een hoge archeologische verwachting (**verwachtingszones A en B**) geldt uitzondering van archeologisch veldonderzoek bij bodemingrepen kleiner dan 50 m² en minder dan 0,50 m onder maaiveld.

Voor de tweede zone met een hoge archeologische verwachting (**verwachtingszones H, I, K, L en M**) geldt uitzondering van archeologisch veldonderzoek bij bodemingrepen kleiner dan 100 m² en minder dan 0,50 m onder maaiveld.

Voor de waterbodems met een hoge archeologische verwachting (**verwachtingszones C, D, E, F**) geldt uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 500 m² en dieper dan de baggerdiepte.

Voor de zone met een lage archeologische verwachting (**verwachtingszone J**) geldt uitzondering van archeologisch veldonderzoek bij bodemingrepen kleiner dan 10.000 m² en minder dan 0,50 m onder maaiveld.

Voor de waterbodems met een lage archeologische verwachting (**verwachtingszones D, E en G**) geldt uitzondering van archeologisch veldonderzoek geldt bij bodemingrepen kleiner dan 2.500 m² en dieper dan de baggerdiepte.

Voor de zone zonder verwachting (**verwachtingszone N**) geldt een vrijstelling van archeologisch maatregelen vanwege de hoge mate van verstoring. Dit betekent dat verder archeologisch veldonderzoek niet nodig is.

Voor de uitvoering van elk archeologisch veldwerk, zoals een Archeologische Begeleiding (AB), een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) of een Archeologische Opgraving (AO), is een archeologisch Programma van Eisen (PvE) vereist.

Voor het gehele plangebied geldt de wettelijke meldingsplicht. Dit houdt in dat ook in geval geen archeologisch vervolgonderzoek is vereist en toch bodemvondsten ouder dan 50 jaar worden aangetroffen dit aan Bureau Monumenten en Archeologie gemeld moet worden zodat in gezamenlijk overleg met de opdrachtgever maatregelen getroffen worden tot documentatie en berging van de vondsten.